

ҚАРОРИ МУШОВАРАИ ВАЗОРАТИ МАОРИФИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

аз « 28 » июни соли 2011

№ 14/44

ш.Душанбе

Дар бораи тасдиқи “Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон”

Чаласаи мушовараи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаи “Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон”-ро баррасӣ намуда,

қ а р о р м е к у н а д:

1. “Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон” тасдиқ карда шавад (замима мегардад).

2. Роҳбарони муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ омӯзгоронро бо Тавсияномаи мазкур шинос намуда, онро дар мақоми олии муассисаи таълимӣ (Шӯрои олимон, Шӯрои омӯзгорон) қабул карда, аз ҷониби устодон қабули Савганди омӯзгорро ба роҳ монанд.

3. Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айни ҷихати шарҳи «Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон» роҳнамо омода намояд.

4. Донишкадаи тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маорифи Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, Донишкадаи тақмили ихтисоси омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Донишкадаи маълумоти касбии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон ба номи Т.Назаршоев, Донишкадаи тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маорифи вилояти Суғд, Донишкадаҳои тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маорифи минтақаҳои Кӯрғонтеппаю Кӯлоби вилояти Хатлон, Маркази тақмили ихтисоси Раёсати маорифи шаҳри Душанбе дар барномаҳои таълимӣ омӯзиши Тавсияномаи мазкурро ҳамчун соати дарсӣ ворид намоянд.

5. Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, Пажӯҳишгоҳи рушди маорифи Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ва Маркази ҷумҳуриявии таълимию методӣ доир ба шарҳи “Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор

дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон” мақолаҳо ба таъб расонанд.

6. Раёсати илм ва инноватсияи Вазорати маориф «Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро тавассути рӯзномаи «Омӯзгор», маҷаллаи “Маърифати омӯзгор” ва дигар рӯзномаю маҷаллаҳои соҳавӣ ба таъб расонад.

7. Раёсати таҳсилоти томактабӣ ва миёнаи умумӣ, ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, олии касбӣ ва баъдидипломӣ, муассисаҳои таълимӣ ва илмӣ зертобеъ иҷрои «Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот таъмин намоянд.

8. Сардорони Раёсати маорифи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғду Хатлон, шаҳри Душанбе ва мудирони шӯъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ, директорони муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии ҷумҳурӣ ҷиҳати амалӣ намудани талаботи “Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон” чораҳои мушаххас андешанд.

9. Раёсати илм ва инноватсия якҷоя бо Раёсати маорифи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғду Хатлон, шаҳри Душанбе, мудирони шӯъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳо ва роҳбарони муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ иҷрои талаботи Тавсияномаи мазкурро таҳти назорати доимӣ қарор диҳанд.

10. Қарори мушовараи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29.03.2011, 6/29 “Дар бораи тасдиқ ва тадбиқи Кодекси одоби омӯзгор” аз эътибор соқит дониста шавад.

11. Назорати иҷрои қарори мазкур ба зиммаи муовини аввали Вазир Ф.Раҳимов ва муовини Вазир Т.Маҳмадова гузошта шавад.

Раиси мушовара,
Вазир

А. Раҳмонов

Тавсиянома
доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии
Ҷумҳурии Тоҷикистон

Пешгуфтор

Мақоми омӯзгор дар асоси Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти ибтидоии касбӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълим ва тарбияи фарзанд», «Тавсияномаи ЮНЕСКО оид ба мавқеи омӯзгорон» (соли 1966), «Тавсияномаи ЮНЕСКО оид ба мақоми кадрҳои омӯзгории муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ» (соли 1997) ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи маориф таҳия гардидааст.

Мақоми омӯзгор низоми ягонаи талабот ва меъёрҳои одоби касбиро дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот муайян менамояд. Он муносибати байни омӯзгорон ва таълимгирандагон, ҳамчунин дигар аъзои ҳайати омӯзгорону кормандони муассисаи таълимию тарбиявиро танзим намуда, арзишҳои инсонӣ ва шаъну шарафи онҳоро ҳифз мекунад. Мақоми мазкур ба сифати фаъолияти касбии омӯзгорон мусоидат намуда, касби пуршарафи онҳоро ҳифз мекунад ва барои рушди фарҳангу маърифати омӯзгорон дар муассисаҳои таълимию тарбиявӣ мусоидат менамояд.

Мақоми омӯзгор ҳамчун санади тавсиявӣ хидмат намуда, фаъолияти касбии омӯзгорон ва ҳамаи кормандони муассисаҳои таълимӣ ва тарбиявиро, ки бо тарбиягирандагон, хонандагон, донишҷӯён, магистрон ва аспирантони рӯзона (минбаъд-таълимгирандагон) ҳамкорӣ мекунанд, ба танзим медарорад.

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1) Мақоми омӯзгор меъёрҳои асосии ахлоқи касбиро муайян карда, танзимкунандаи муносибатҳои байни омӯзгор ва таълимгирандагон, инчунин аъзои дигари ҳайати омӯзгорону кормандони муассисаҳои таълимӣ ва тарбиявӣ мебошад.

2) Мақоми омӯзгор барои фароҳам овардани шароити хуби таҳсил ва кор, фазои мусоиди психологӣ барои муоширати байни кормандон, тарбиягирандагони онҳо, падару модарон, инчунин дигар аъзои ҳайати омӯзгорону кормандони муассисаи таълимӣ ва тарбиявӣ равона шудааст.

3) Мақсади асосии татбиқи ҳама меъёрҳои Мақоми омӯзгор баланд бардоштани фарҳангу маърифати кормандони соҳаи маориф, обрӯю эътибори омӯзгорони муассисаи таълимӣ мебошад.

4) Ҳар як омӯзгор меъёрҳои Мақоми мазкурро иҷро намуда, дар таҳкими обрӯю мартабаи касбии худ саҳм мегузорад.

2. ПРИНЦИПҲОИ АСОСИИ МАҚОМИ ОМУЗГОРӢ

5) Меъёрҳои Мақоми омӯзгор дар асоси меъёрҳои ахлоқи умумиинсонӣ, анъанаҳои демократии муассисаҳои таълимии Тоҷикистон, муқаррароти конституционӣ, санадҳои қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, меъёрҳои ҳукуки инсон ва ҳукуки кӯдак муқаррар карда мешавад.

6) Асоси меъёрҳои Мақоми омӯзгорро принципҳои бунёдии зерин: башардӯстӣ, инсонгарӣ, адолатпарварӣ, касбият, масъулият, сабурӣ, озодфикрӣ, таҳаммулпазирӣ, шарикӣ ва ҳамраӣ (ҳамфикрӣ) ташкил медиҳад.

2.1. Меъёрҳои асосӣ

7) Фаъолияти омӯзгор ба рушду такомули ҳамаҷонибаи таълимгиранда бо мақсади тарбияи шахрванди бошууру боидрок ва кӯмак расонидан доир ба мутобиқ намудани ӯ ба ҳаёти ҷомеа нигаронида шудааст.

8) Омӯзгор бояд вазифаи худро бо меҳру муҳаббат ва масъулияти баланд иҷро намояд.

9) Дар фаъолияти худ омӯзгор принципҳои ахлоқу одоби умумиинсонӣ ва касбиро риоя менамояд ва нисбат ба ӯҳдадорихои ҳеш содиқ мебошад. Омӯзгор расидани зиёро ба таълимгирандагон пешгирӣ мекунад, ҳаёти таълимгирандаро зери хавфу хатар намегузорад ва ӯро аз ҳама гуна таъсироти зарарнок ҳифз менамояд.

10) Омӯзгор донишхоеро, ки ба ҳаёти таълимгиранда ё дар маҷмӯъ ба ҷомеа таҳдид мекунад, пешниҳод намекунад ва ё усулхоеро истифода менамояд, ки ба вазъи саломатӣ, рӯҳӣ ва ё ҷисмонии таълимгирандагон таъсири манфӣ намерасонанд.

2.2. Принципҳои адолат

11) Принципҳои адолат барои омӯзгор бетафовут набуда, нисбат ба ҳама таълимгирандагон, сарфи назар аз синну сол, хусусиятҳои фардӣ, лаёқат, ҷинс, наҷод, миллат, мазҳаб, аҳволи иҷтимоӣ, ақидаҳои

сиёсӣ, маҳалли истиқомат ва дигар нишонаҳо хайрхоҳ, боилтифот ва меҳрубон мебошад.

12) Омӯзгор ҳангоми баҳодихӣ дар санчишу имтиҳонҳо ба дастовардҳои таълимгирандагон беғаразона ва одилона амал мекунад. Барои омӯзгор ғайриҳолисона паст ё баланд кардани баҳо, ислоҳи ғалатҳои таълимгирандагон барои нишон додани муваффақияти сохтакорона дар вақти имтиҳонҳои хаттӣ ва санчишҳои назоратӣ қатъиян манъ аст.

2.3.Принсипи баробарии гендерӣ

13) Омӯзгор дар раванди таълиму тарбия принсипи баробарии таълимгирандагони ҷинси зан ва мардро риоя мекунад.

14) Омӯзгор донишҳои мардон ва занонро, ки рушди ҷомеа ба онҳо вобаста мебошад, дуруст майян менамояд.

2.4.Принсипи мустақилияти омӯзгор

15) Омӯзгор дар фаъолияти педагогии худ эҷодкор ва мустақил буда, ҳуқуқи ӯҳдадорихои касбии хешро риоя менамояд.

16) Ҳангоми қабул гардидани қарорҳои касбӣ омӯзгор манфиати моддӣ, шахсӣ, инчунин манфиатҳои оила, хешовандон ва рафиқонро ба инобат намегирад.

17) Омӯзгор дар доираи қонунгузории амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таҷрибаи озоди эҷодии педагогӣ ҳуқуқ дорад. Омӯзгор тарзу усули муносибат бо таълимгирандагонро, ки ба эҳтироми ҳамдигарӣ асос ёфтааст, мустақилона интиҳоб менамояд. Метавонад бо салоҳдиди худ намуди фаъолияти тарбиявиро интиҳоб намояд ва усулҳои навоваронаи таълиму тарбияро истифода кунад, агар онҳо аз нуктаи назари касбӣ шоиста ва қобили истифода бошанд.

18) Омӯзгор дар фаъолияти касбии худ ҳилофи манфиату мақсадҳои таълим амал намекунад.

2.5. Масъулият

19) Омӯзгор ба кори худ содиқ мебошад ва ҳангоми иҷрои ӯҳдадорихои хеш масъулиятро дарк менамояд.

20) Омӯзгор барои сифатнокӣ ва натиҷаҳои кори педагогии ба ӯ вогузоргардида масъул мебошад.

21) Омӯзгор ба ҳимояи ҷисму рӯҳ, зехн, эҳсосот ва маънавияти таълимгирандагоне, ки ба таълиму тарбияи онҳо машғул аст, масъул мебошад.

22) Омӯзгор барои иҷрои вазифаҳо ва ҳифзи захирахое, ки маъмурият ба ӯ вогузор намудааст, масъул мебошад.

2.6. Афзалиятнокии манфиатҳои таълимгиранда

23) Омӯзгор таълимгирандаро ҳамчун шахсият эҳтиром намуда, раванди тарбиявиرو бо назардошти хусусиятҳои фардӣ ва синнусолӣ, ҳислат ва қобилияти ӯ ташкил менамояд.

24) Дар доираи риояи талаботи қонунгузорӣ омӯзгор дар фаъолияти касбии худ манфиатҳои таълимгирандаро нисбат ба манфиатҳои ҳама шахсони дигар ба таври афзалиятнок дастгирӣ ва эҳтиром мекунад.

25) Омӯзгор ба фаъолияти таълимгирандагон диққат дода, ба онҳо имконият медиҳад, ки фикру ақидаҳои онро баён намоянд. Омӯзгор бояд ба суҳанони таълимгиранда гӯш диҳад, хоҳиши таълимгирандаро ба эътибор гирад.

26) Омӯзгор дар ҳама ҳолатҳо ба таълимгирандагон ғамхорона ва эҳтиёткорона кӯмак мерасонад.

27) Омӯзгор таълимгирандагонро ба эҷодкорӣ ҳидоят менамояд, раванди педагогиро бе маҷбурсозӣ идора мекунад, ба таълимгирандагон хушнудӣ, некхоҳӣ, боварӣ, некбинию зиндадилӣ бахшида, муҳаббати онҳоро барои зиндагии некбинона бештар мегардонад.

28) Омӯзгор барои таълимгирандагон бо мақсади дуруст дарк кардан ва аз худ намудани маводи таълимӣ вақт муайян менамояд ва маводи таълимиро соддаю фаҳмо пешниҳод мегардонад.

29) Дар раванди таълим агар фикру ақидаҳои омӯзгор аз ягон ҷиҳат аз тарбиягиранда фарқ намояд, омӯзгор сарфи назар аз ин бояд ӯро рӯҳан дастгирӣ намояд.

2.7. Салоҳият ва поквичдонӣ

30) Омӯзгор барои ноил гардидан ба натиҷаҳои мусбати педагогӣ дар доираи имкон, аз ҳама воситаҳо, донишҳои замонавӣ, усулҳои таълиму тарбияи муосир истифода мебарад ва дар мавриди зарурат ба дигар мутахассисон муроҷиат менамояд.

31) Омӯзгор доир ба комёбиҳои илмӣ ба тарбиягирандагон маълумот пешниҳод менамояд ва эҳтимолияти амалишавии онҳоро дуруст шарҳ медиҳад. Дар ин гуна ҳолат аз баёни манфиати шахсии худ ва манфиатҳои муассисаю ташкилотҳо худдорӣ менамояд.

32) Омӯзгор ҳуқуқ дорад, ки аз сарчашмаҳои гуногуни иттилоотӣ истифода намояд. Ҳангоми интиҳоб ва ба таълимгирандагон расонидани иттилоот омӯзгор принципҳои беғаразӣ, ба маврид будан ва набудани иттилоотро риоя мекунад.

2.8. Бошарафӣ ва бовичдонӣ

33) Омӯзгор дар зиндагӣ ва фаъолияти касбии худ шахси бошараф, бовичдон, покдил, собитқадам ва вафодор мебошад.

34) Омӯзгор ҳуқуқ, манфиат, шаъну шараф, номи неки инсонҳое, ки бо онҳо ҳамкорӣ менамояд, эҳтиром мекунад.

35) Омӯзгор аз ҳама гуна амалҳое, ки ба зухури беадолатӣ равона мешаванд, худдорӣ менамояд.

36) Омӯзгор дар фаъолияти касбии худ бояд иштибоҳ накунад ва таълимгирандагону падару модарони онҳоро низ нодуруст ҳидоят накунад.

37) Омӯзгор аз обрӯю эътибор ва мақоми касбии худ сӯиистифода намекунад.

38) Омӯзгор нисбат ба ақидаҳои динию мазҳабӣ ва сиёсии таълимгирандагони худ эҳтиромона муносибат мекунад. Ӯ ҳақ надорад, ки фикру ақидаҳои шахсии худро дар бораи ақоиди динию мазҳабӣ ва сиёсӣ ба таълимгирандагон таҳмил намояд.

2.9. Маданияти омӯзгор

39) Омӯзгор маданияти баланд дошта, ботамкинона ва боодобона сухан мекунад, намуди зоҳирии худро назорат менамояд, сабурӣ ва таҳаммулпазириро пеша мекунад ва аз амалҳои эҳсосоти манфӣ, ки шаъну эътибори инсонии ӯро паст мезананд, худдорӣ менамояд.

40) Омӯзгор шогирдонро бо рафтори намунавии худ тарбия менамояд. Ӯ аз пандомӯзии номатлуб худдорӣ мекунад, ба шитобкорӣ роҳ наметаҳд ва аз дигарон он чизро, ки худ барои риоя кардан қодир нест, талаб намекунад.

41) Омӯзгор дар коллектив муҳити хайрхоҳона, мурувват ва ёрию ҳамкории эҷодиро ба вучуд оварда, ҳавасмандиро барои азхудкунии донишҳои нав ба роҳ мекунад.

42) Омӯзгор меъёри одобу ахлоқро риоя намуда, кӯшиш менамояд, ки вазифаи худро бе таҳдид, маҷбурсозӣ ва зӯрварӣ иҷро намояд.

43) Омӯзгор ҳамеша хусни баён ва муоширати худро таҳмил менамояд ва аз калимаҳои ғайриҷоиз ва таҳқиркунанда ҳеҷ гоҳ дар канор неметавонад.

44) Омӯзгор покизагиву боназokatиро риоя карда, аз пӯшидани либосҳои гуногунрангаву хотирҷалбкунанда, худдорӣ мекунад.

2.10. Эътибор, обрӯ ва шӯҳрати омӯзгор

45) Омӯзгор тавассути заҳмат, адолатпешагӣ, меҳнатдӯстӣ, инсондӯстӣ ва донишмандӣ соҳиби обрӯ, эътибор ва шӯҳрат мегардад.

46) Омӯзгор ба мисли худ тарбиягирандагонро бо арзишҳои фарҳангии миллӣ ва умумибашарӣ шинос намуда, дар раванди рушди фарҳангии онҳо саҳми муносиб мегузорад ва тарбиягирандагонро дар рӯҳияи заҳматкашӣ, меҳнатдӯстӣ ва инсондӯстӣ ба воя мерасонад.

47) Омӯзгор дар муносибату муошират бо атрофиён хушмуомила мебошад. Ӯ меъёрҳои одобрӣ, ки барои ҳолатҳои муносиб муайян шудаанд, риоя мекунад.

48) Ба омӯзгор майпарасти ва сӯиистифода аз дигар маводи мадхушкунанда манъ аст.

49) Омӯзгор обрӯю эътибори худро гиромӣ медорад.

3. ОДОБИ МУНОСИБАТИ ҲАМДИГАРИИ ОМУЗГОР ВА ТАЪЛИМГИРАНДАГОН

50) Вазифаи пуршарафи омузгор тарбия намудани инсони комил, бомаърифат ва мувофиқ ба талботи замон мебошад.

51) Омузгор рушду инкишофи ҳамаҷонибаи тарбияи маънавии таълимгирандаро ба зиммаи худ мегирад ва ба гирифтани донишҳои замонавӣ ба онҳо мусоидат менамояд.

52) Омузгор усулҳои таълимиро интихоб менамояд, ки ба ташаккули тафаккури таълимгирандагон мусоидат мекунад.

53) Омузгор ба муваффақиятҳои таълимгирандагон бояд воқеъбинона баҳогузорӣ намояд ва сатҳи ҳавасмандии онҳоро ба таҳсил баланд бардорад.

54) Омузгор ба таълимгирандагон муносибату муоширатро талин мекунад.

55) Омузгор дар қалби шогирдони худ муносибати хайрхоҳонаро нисбат ба атрофиён ва муҳити зист тарбия менамояд, боварӣ ба рафиқон ва эътимод доштан ба одамонро рушду такомул медиҳад.

3.1. Омузгор ба эҳтироми шахсияти таълимгирандагон омода аст

56) Омузгор шаъну шараф ва эътибори шахсияти таълимгирандагонро эҳтиром менамояд ва ёрии педагогии худро аз онҳо дарёф намедорад.

57) Омузгор аз мақому мартабаи хизматӣ сӯйистифода намекунад. Тарбиятгирандагони худро низ барои корҳои ғайритаълимӣ истифода накарда, аз онҳо тамаъ ё хизмати иловагӣ талаб намекунад.

58) Омузгор шахсияти таълимгирандаро дар ҳама ҳолат, ҳатто дар сурати пешниҳодҳои ӯ аз ҷониби таълимгиранда маъқул шуморида нашуда бошанд ҳам, эҳтиром мекунад.

59) Омузгор барои озодона изҳор намудани фикру ақидаҳои шогирди худ ва доштани мавқеи шахсӣ дар раванди муҳокимаи маводи таълимӣ имконият фароҳам меоварад.

60) Омузгор манфиатҳои таълимгирандагонро ҳимоя мекунад ва онҳоро аз ҳама гуна зӯроварӣ – зӯроварии ҷисмонӣ, психологӣ ва дигар намуди зӯровариҳо эмин нигоҳ медорад.

61) Омузгор таълимгирандагонро аз амалҳои шахвонӣ, таъқиб ва таҳқири дигарон, паст кардани шаъну шарафи атрофиён ҳифз менамояд.

3.2. Эҳтироми ҳуқуқи таълимгирандагон ба озодона интихоб намудани омузгор

62) Таълимгирандагон бо тартибе, ки қонунгузорӣ муайян намудааст, барои озодона интихоб намудани омузгор дар муассисаи таълимӣ ҳуқуқ доранд.

63) Таълимгирандагон ҳукуқи гирифтани таълиму тарбияи иловагӣ доранд ва бояд омӯзгорон ва падару модарон барои гирифтани ин навъ таълим монеъ нашаванд.

3.3.Омӯзгор махфияти иттилоотро таъмин менамояд

64) Омӯзгор ҳақ надорад иттилоотро, ки таълимгиранда, падару модар ё ҳамкорон шахсан ба ӯ бовар намудаанд, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудан қонунгузорӣ, ба шахсони дигар ошкор намояд.

3.4.Омӯзгор ва барқарор намудани муносибатҳои ҳамкории мутақобила ва эҷодкории якҷоя ба манфиати таълимгиранда

65) Омӯзгор чараёни таълимро ҳамчун раванди ошкорои ҳамшарикӣ иҷтимоӣ, ки ба масъулияти шахсии ҳамаи иштирокдорон хос мебошад, эътироф менамояд. Омӯзгор маҳорати касбӣ ва маданияти баланди муносибатро бо таълимгирандагон ҳангоми машғулият ва таълим намоиш медиҳад.

66) Омӯзгор бо шогирдон дар раванди таълим муносибатҳои эътимодноки ҳамкорӣ ва эҷодкорӣ ташкил менамояд.

67) Омӯзгор таълимгирандагонро ба рушду ишқишоф ва худидоракунии муассисаи таълимӣ фаълоне ҷалб менамояд.

68) Омӯзгор бояд зарурат ва мақсади ба даст овардани маълумот ва донишро ба таълимгирандагон дуруст шарҳ диҳад.

69) Омӯзгор дар сурати имконият надоштани шогирдон ба воситаҳои талимӣ ва ё надоштани шароити гирифтани таълим бо падару модар ва ё бо намояндагони қонунии онҳо ҳамкорӣ мекунад ва ё ки барои кӯмак расонидан ба муассисаҳои дахлдор муроҷиат менамояд.

4. Ҳамкорӣ ва муносибати омӯзгор бо падару модарон

4.1.Пешниҳоди ёрии педагогӣ ба падару модарон

70) Омӯзгор ҳангоми таълиму тарбияи шогирдон ба падару модарон, парасторон ё шахсони онҳоро ивазкунанда ҳамкорӣ мекунад, онҳоро ба раванди тарбияи таълимгирандагон ҷалб менамояд.

71) Омӯзгор сари вақт падару модарон ва ё парасторони онҳоро аз ҳолати таълиму тарбияи фарзандон огоҳ менамояд.

72) Омӯзгор ба падару модарон ва парасторони онҳо оид ба мушкилоти тарбияи фарзандонашон маслиҳатҳо медиҳад, дар сабук намудани ихтилофоти байни падару модар ва кӯдакони онҳо ёрӣ мерасонад.

73) Муносибатҳои мутақобилаи байни омӯзгор ва падару модар, инчунин парасторони онҳо тибқи принципҳои эҳтирому боварии ҳамдигарӣ, некхоҳӣ, боодобӣ ва бегаразӣ ба роҳ монда мешавад.

74) Муносибати омӯзгорон бо падару модарон набояд ба баҳои таълимгирандагон таъсир расонад. Инчунин ба баҳодиҳии шогирдон набояд дастгирӣ, ки падару модарон ё парасторони онҳо ба мактаб ё дигар муассисаи таълимӣ мекунад, таъсир расонад.

4.2. Омӯзгор ба корҳои оила ва ҳаёти шахсии таълимгирандагонӣ худ даҳлат намекунад

75) Омӯзгор ба ҳаёти шахсии таълимгиранда танҳо бо назардошти зарурати касбӣ, ҳангоме ки ба ҳаёт ва саломатии таълимгиранда таҳдиде мушоҳида мегардад, даҳлат менамояд.

76) Омӯзгор фикру ақидаҳои баённамудаи падару модарон, ё парасторонро дар бораи таълимгирандагон ошкор намесозад. Ба шахси дигар ошкор кардани чунин иттилоот танҳо бо розигии падару модар сурат мегирад.

4.3. Принципи эҳтиром нисбат ба касби омӯзгор

77) Омӯзгор дар ҳама соҳаҳои фаъолияти худ принципи эҳтиром ба касбро риоя менамояд.

78) Омӯзгор бо фаъолияти амалҳои худ бояд ба баланд бардоштани нуфузу эътибори касбе, ки ба он машғул мебошад, мусоидат намояд.

79) Омӯзгор набояд дар вақти корӣ ба таблиғоти ташвиқоти сиёсӣ, динию мазҳабӣ машғул шавад.

80) Омӯзгор ҳуқуқ дорад, ки аз мавқеъ ва принципҳои маънавию ахлоқии худ ҳимоя намояд, шаъну эътибори шахсии хешро баланд бардорад ва барои анҷомдиҳии фаъолияти касбии худ муҳайё намудани шароити лозимаро талаб намояд.

4.4. Муносибати байни омӯзгорон

81) Дар заминаи принципҳои ҳамкорӣ, эҳтиром ба якдигар, дастгирӣ ҳамдигарӣ, ошкорбаёнӣ, боварӣ ва инчунин омода будан ба мубодилаи донишу малакаи худ бо ҳамкасбон муносибати байни омӯзгорон асос меёбад.

82) Омӯзгор ҳуқуқ надорад, ки дараҷаи тахассуси касбии дигар омӯзгорро дар байни омма таҳти шубҳа қарор диҳад ё паст занад. Муҳокима намудани фаъолияти дигар омӯзгор дар ҳузури таълимгирандагон ва падару модарон ё парасторони онҳо манъ аст.

83) Омӯзгорон аз ихтилофоти беасос ва мочарочӯёна худдорӣ мекунад. Дар ҳолатҳои ба миён омадани ихтилофи назар омӯзгорон кӯшиш мекунад, ки роҳи қобили қабули ҳалли онҳоро пайдо кунанд.

84) Омӯзгорон бояд ҳам камбудию ғалатҳои худ ва ҳам камбудии ҳамкасбони худро бегаразона таҳлил кунанд, ғалату

камбудихои якдигарро пинҳон насозанд. Танқиде, ки ба манфиати кор, ҳалли мушкилот, ислоҳи нуқтаи назар ва рафтори ҳамкасбон ё маъмурият нигаронида шудааст, набояд ба иззати нафси шахсе, ки таҳти танқид қарор мегирад, расад. Он бояд асоснок, манфиатбахш, боодобона, беозор ва хайрхоҳона бошад. Таъқиб намудани омӯзгор барои танқид манъ аст.

85) Қарзи ахлоқии омӯзгор ғаёлона муқобилият кардан ба зуҳури амалҳои номатлуб ва бесалоҳиятии ҳамкасбон мебошад.

4.5. Муносибати омӯзгор бо маъмурияти муассисаи таълимӣ

86) Дар муассисаҳои таълимӣ эҳтироми ҳамдигарӣ, хайрхоҳӣ ва ҳамдигарфаҳмӣ риоя карда мешавад. Масъулияти нигоҳдории чунин муҳит ба зиммаи роҳбарияти муассисаи таълимӣ вогузор мешавад.

87) Роҳбари муассисаи таълимӣ ўҳдадор мебошад, ки нисбат ба таъминоти моддӣ ва ҳифзи иҷтимоии кормандон ғамхорӣ зоҳир намояд.

88) Маъмурияти муассисаи таълимӣ барои мубодилаи афкор шароит муҳайё месозад.

89) Муносибатҳои маъмурият бо ҳар як омӯзгор ба принципҳои баробархуқуқӣ асос меёбанд.

90) Баҳоҳо ва қарорҳои роҳбари муассисаи таълимӣ доир ба ғаёлияти омӯзгорон бояд беғаразона бошанд. Довталабон ба дараҷаи таҳассуси баландтар танҳо дар асоси ғаёлияти педагогӣ тибқи тартиботи муқарраргардидаи қонунгузорӣ интиҳоб ва дастгирӣ карда мешаванд.

91) Гирифтани тўхфа дар ҳама гуна шакл барои қабул ба кор, баланд бардоштани дараҷаи таҳассусӣ, таъин шудан ба вазифаи баландтар ва ғайра нораво мебошад.

5. ОМУЌЗГОР ВА ЧОМЕА

Иштирок дар ҳаёти ҷамъиятӣ

92) Омӯзгор метавонад ба ғаёлияти дигар машғул шавад, агар чунин ғаёлият бо мустақилияти касбӣ созгор бошад, шаъну эътибори ўро паст накунад ва ба таълимгирандагон ва ғаёлияти педагогии ў зиён нарасонад.

93) Омӯзгор дар ғаёлияти ҷамъиятиаш масъулияти баланд нишон дода, бояд ҳамеша нақши махсуси худро ҳамчун тарбиятгар, барандаи нури маърифату дониш дар ҷамъият гузорад.

94) Омӯзгор ба шарофати мавқеи ҳолисонаи шахрвандӣ ва ғаёлияти башардўстонааш дар ҳаёти ҷомеа бояд намунаи ибрат бошад.

95) Омӯзгор нуфузу эътибори касбии худро, барои ҳифзи арзишҳо ва принципҳои умумибашарӣ равона месозад.

5.1. Муқаррароти хотимаӣ

96) Ҳангоми ба муассисаи таълимӣ ба қор қабул кардани омӯзгор роҳбари муассиса бояд ўро бо мазмуну мундариҷаи Мақоми омӯзгор шинос кунад.

97) Дар ҳолатҳои вайрон кардани муқаррароти Мақоми омӯзгор аз ҷониби ҳайати омӯзгорон ва маъмурияти муассисаи таълимӣ мақоми дахлдори болоӣ тадбирҳо меандешад.

5.2. Савганди омӯзгор

Ман, ҳамчун омӯзгор Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи маориф"-ро асос намуда, бо дарки масъулият ўҳдадор мешавам, ки ба қори таълиму тарбия сидқан машғул мешавам, эҳтиром, шаъну шараф ва эътибори ҳамкасбон, таълимгирандагон, падару модарон ва дигаронро ба ҷо оварда, ба муқобили ҳама гуна зуҳуроти номатлуб баромад менамоям ва ҳамчун тарафдори таҳаммулпазирӣ дар ҳама гуна ҳолатҳо тавсияҳои Мақоми омӯзгорро қабул ва иҷро менамоям.

**ҚАРОРИ МУШОВАРАИ
ВАЗОРАТИ МАОРИФИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

аз « 28 » июни соли 2011

№ 14/44

ш.Душанбе

Дар бораи тасдиқи “Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон”

Чаласаи мушовараи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон лоиҳаи “Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон”-ро баррасӣ намуда,

қ а р о р м е к у н а д:

1. “Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон” тасдиқ карда шавад (замима мегардад).

2. Роҳбарони муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ омӯзгоронро бо Тавсияномаи мазкур шинос намуда, онро дар мақоми олии муассисаи таълимӣ (Шӯрои олимон, Шӯрои омӯзгорон) қабул карда, аз ҷониби устодон қабули Савганди омӯзгорро ба роҳ монанд.

3. Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи Садриддин Айний ҷиҳати шарҳи «Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон» роҳнамо омода намояд.

4. Донишкадаи тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маорифи Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, Донишкадаи тақмили ихтисоси омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон, Донишкадаи маълумоти касбии Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон ба номи Т.Назаршоев, Донишкадаи тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маорифи вилояти Суғд, Донишкадаҳои тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маорифи минтақаҳои Қўрғонтеппаю Кўлоби вилояти Хатлон, Маркази тақмили ихтисоси Раёсати маорифи шаҳри Душанбе дар барномаҳои таълимӣ омӯзиши Тавсияномаи мазкурро ҳамчун соати дарсӣ ворид намоянд.

5. Академияи таҳсилоти Тоҷикистон, Пажӯҳишгоҳи рушди маорифи Академияи таҳсилоти Тоҷикистон ва Маркази ҷумҳуриявии таълимию методӣ доир ба шарҳи “Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон” мақолаҳо ба таъб расонанд.

6. Раёсати илм ва инноватсияи Вазорати маориф «Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро тавассути рӯзномаи «Омӯзгор», маҷаллаи “Маърифати омӯзгор” ва дигар рӯзномаю маҷаллаҳои соҳавӣ ба таъб расонад.

7. Раёсати таҳсилоти томактабӣ ва миёнаи умумӣ, ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, олии касбӣ ва баъдидипломӣ, муассисаҳои таълимӣ ва илмӣ зертобеъ иҷрои «Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон»-ро дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот таъмин намоянд.

8. Сардорони Раёсати маорифи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғду Хатлон, шаҳри Душанбе ва мудирони шўъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурӣ, директорони муассисаҳои таҳсилоти ибтидоӣ ва миёнаи касбӣ, ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии ҷумҳурӣ ҷиҳати амалӣ намудани талаботи “Тавсиянома доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии Ҷумҳурии Тоҷикистон” чораҳои мушаххас андешанд.

9. Раёсати илм ва инноватсия яқоя бо Раёсати маорифи Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳои Суғду Хатлон, шаҳри Душанбе, мудирони шўъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳо ва роҳбарони муассисаҳои таълимии ҷумҳурӣ иҷрои талаботи Тавсияномаи мазкурро таҳти назорати доимӣ қарор диҳанд.

10. Қарори мушовараи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29.03.2011, 6/29 “Дар бораи тасдиқ ва тадқиқи Кодекси одоби омӯзгор” аз эътибор соқит дониста шавад.

11. Назорати иҷрои қарори мазкур ба зиммаи муовини аввали Вазир Ф.Раҳимов ва муовини Вазир Т.Маҳмадова гузошта шавад.

Раиси мушовара,
Вазир

А. Раҳмонов

**Тавсиянома
доир ба мақоми омӯзгор дар муассисаҳои таълимии
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Пешгуфтор

Мақоми омӯзгор дар асоси Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти ибтидоии касбӣ», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи масъулияти падару модар дар таълим ва тарбияи фарзанд», «Тавсияномаи ЮНЕСКО оид ба мавқеи омӯзгорон» (соли 1966), «Тавсияномаи ЮНЕСКО оид ба мақоми кадрҳои омӯзгории муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ» (соли 1997) ва дигар санадҳои меъёрии ҳукукии соҳаи маориф таҳия гардидааст.

Мақоми омӯзгор низоми ягонаи талабот ва меъёрҳои одоби касбиро дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот муайян менамояд. Он муносибати байни омӯзгорон ва таълимгирандагон, ҳамчунин дигар аъзои ҳайати омӯзгорону кормандони муассисаи таълимию тарбиявиро танзим намуда, арзишҳои инсонӣ ва шаъну шарафи онҳоро ҳифз мекунад. Мақоми мазкур ба сифати фаъолияти касбии омӯзгорон мусоидат намуда, касби пуршарафи онҳоро ҳифз мекунад ва барои рушди фарҳангу маърифати омӯзгорон дар муассисаҳои таълимию тарбиявӣ мусоидат менамояд.

Мақоми омӯзгор ҳамчун санади тавсиявӣ хидмат намуда, фаъолияти касбии омӯзгорон ва ҳамаи кормандони муассисаҳои таълимӣ ва тарбиявиро, ки бо тарбиягирандагон, хонандагон, донишҷӯён, магистрон ва аспирантони рӯзона (минбаъд-таълимгирандагон) ҳамкорӣ мекунанд, ба танзим медарорад.

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1) Мақоми омӯзгор меъёрҳои асосии ахлоқи касбиро муайян карда, танзимкунандаи муносибатҳои байни омӯзгор ва таълимгирандагон, инчунин аъзои дигари ҳайати омӯзгорону кормандони муассисаҳои таълимӣ ва тарбиявӣ мебошад.

2) Мақоми омӯзгор барои фароҳам овардани шароити хуби таҳсил ва кор, фазои мусоиди психологӣ барои муоширати байни кормандон, тарбиягирандагони онҳо, падару модарон, инчунин дигар аъзои ҳайати омӯзгорону кормандони муассисаи таълимӣ ва тарбиявӣ равона шудааст.

3) Мақсади асосии татбиқи ҳама меъёрҳои Мақоми омӯзгор баланд бардоштани фарҳангу маърифати кормандони соҳаи маориф, обрӯю эътибори омӯзгорони муассисаи таълимӣ мебошад.

4) Ҳар як омӯзгор меъёрҳои Мақоми мазкурро иҷро намуда, дар таҳкими обрӯю мартабаи касбии худ саҳм мегузорад.

2. ПРИНЦИПҲОИ АСОСИИ МАҚОМИ ОМУӢЗГОРӢ

5) Меъёрҳои Мақоми омӯзгор дар асоси меъёрҳои ахлоқии умуминсонӣ, анъанаҳои демократии муассисаҳои таълимии Тоҷикистон, муқаррароти конституционӣ, санадҳои қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон, меъёрҳои ҳукуки инсон ва ҳукуки кӯдак муқаррар карда мешавад.

6) Асоси меъёрҳои Мақоми омӯзгорро принципҳои бунёдии зерин: башардӯстӣ, инсонгароӣ, адолатпарварӣ, касбият, масъулият, сабурӣ, озодфикрӣ, таҳаммулпазирӣ, шарикӣ ва ҳамраӣ (ҳамфикрӣ) ташкил медиҳад.

2.1. Меъёрҳои асосӣ

7) Фаъолияти омӯзгор ба рушду такомули ҳамаҷонибаи таълимгиранда бо мақсади тарбияи шаҳрванди бошууру боидрок ва кӯмак расонидан доир ба мутобиқ намудани ӯ ба ҳаёти ҷомеа нигаронида шудааст.

8) Омӯзгор бояд вазифаи худро бо меҳру мухаббат ва масъулияти баланд иҷро намояд.

9) Дар фаъолияти худ омӯзгор принципҳои ахлоқи одоби умуминсонӣ ва касбиро риоя менамояд ва нисбат ба ӯҳдадорҳои хеш содиқ мебошад. Омӯзгор расидани зиёро ба

таълимгирандагон пешгирӣ мекунад, ҳаёти таълимгирандаро зери хавфу хатар намегузорад ва ўро аз ҳама гуна таъсири зарарнок хифз менамояд.

10) Омӯзгор донишхоеро, ки ба ҳаёти таълимгиранда ё дар маҷмӯъ ба ҷомеа таҳдид мекунад, пешниҳод намекунад ва ё усулхоеро истифода менамояд, ки ба вазъи саломатӣ, рӯҳӣ ва ё ҷисмонии таълимгирандагон таъсири манфӣ намерасонанд.

2.2. Принципи адолат

11) Принципи адолат барои омӯзгор бетафовут набуда, нисбат ба ҳама таълимгирандагон, сарфи назар аз синну сол, хусусиятҳои фардӣ, лаёқат, ҷинс, наҷод, миллат, мазҳаб, аҳволи иҷтимоӣ, ақидаҳои сиёсӣ, маҳалли истиқомат ва дигар нишонаҳо хайрхоҳ, боилтифот ва меҳрубон мебошад.

12) Омӯзгор ҳангоми баҳодиҳӣ дар санҷишу имтиҳонҳо ба дастовардҳои таълимгирандагон бегаразона ва одилона амал мекунад. Барои омӯзгор ғайриҳолисона паст ё баланд кардани баҳо, ислоҳи ғалатҳои таълимгирандагон барои нишон додани муваффақияти соҳтакорона дар вақти имтиҳонҳои ҳаттӣ ва санҷишҳои назоратӣ қатъиян манъ аст.

2.3. Принципи баробарии гендерӣ

13) Омӯзгор дар раванди таълиму тарбия принципи баробарии таълимгирандагони ҷинси зан ва мардро риоя мекунад.

14) Омӯзгор донишҳои мардон ва занонро, ки рушди ҷомеа ба онҳо вобаста мебошад, дуруст майян менамояд.

2.4. Принципи мустақилияти омӯзгор

15) Омӯзгор дар фаъолияти педагогии худ эҷодкор ва мустақил буда, ҳукуку ўҳдадорҳои касбии ҳешро риоя менамояд.

16) Ҳангоми қабул гардидани қарорҳои касбӣ омӯзгор манфиати моддӣ, шахсӣ, инчунин манфиатҳои оила, ҳешовандон ва рафиқонро ба инобат намегирад.

17) Омӯзгор дар доираи қонунгузории амалкунандаи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таҷрибаи озодаи эҷодии педагогӣ ҳуқуқ дорад. Омӯзгор тарзу усули муносибат бо таълимгирандагонро, ки ба эҳтироми ҳамдигарӣ асос ёфтааст, мустақилона интиҳоб менамояд. Метавонад бо салоҳияти худ намуди фаъолияти тарбиявиро интиҳоб намояд ва усулҳои навоҷонаи таълиму тарбияро истифода кунад, агар онҳо аз нуқтаи назари касбӣ шоиста ва қобили истифода бошанд.

18) Омӯзгор дар фаъолияти касбии худ ҳилофи манфиату мақсадҳои таълим амал намекунад.

2.5. Масъулият

19) Омӯзгор ба қори худ содиқ мебошад ва ҳангоми иҷрои ўҳдадорҳои ҳеш масъулиятро дарк менамояд.

20) Омӯзгор барои сифатнокӣ ва натиҷаҳои қори педагогии ба ў воғузоргардида масъул мебошад.

21) Омӯзгор ба ҳимояи ҷисму рӯҳ, зехн, эҳсосот ва маънавияти таълимгирандагоне, ки ба таълиму тарбияи онҳо машғул аст, масъул мебошад.

22) Омӯзгор барои иҷрои вазифаҳо ва ҳифзи захираҳои, ки маъмурият ба ў воғузор намудааст, масъул мебошад.

2.6. Афзалиятҳои манфиатҳои таълимгиранда

23) Омӯзгор таълимгирандаро ҳамчун шахсият эҳтиром намуда, раванди тарбиявиро бо назардошти хусусиятҳои фардӣ ва синнусолӣ, ҳислат ва қобилияти ў ташкил менамояд.

24) Дар доираи риояи талаботи қонунгузорӣ омӯзгор дар фаъолияти касбии худ манфиатҳои таълимгирандаро нисбат ба манфиатҳои ҳама шахсони дигар ба таври афзалиятнок дастгирӣ ва эҳтиром мекунад.

25) Омӯзгор ба фаъолияти таълимгирандагон диққат дода, ба онҳо имконият медиҳад, ки фикру ақидаҳои онро баён намоянд. Омӯзгор бояд ба суҳанони таълимгиранда гӯш диҳад, хоҳиши таълимгирандаро ба эътибор гирад.

26) Омӯзгор дар ҳама ҳолатҳо ба таълимгирандагон ғамхорона ва эҳтиёткорона кӯмак мерасонад.

27) Омӯзгор таълимгирандагонро ба эҷодкорӣ ҳидоят менамояд, раванди педагогиро бе маҷбурсозӣ идора мекунад, ба таълимгирандагон хушнудӣ, неқхоҳӣ, боварӣ, неқбинию зиндадилӣ бахшида, муҳаббати онҳоро барои зиндагии неқбиниона бештар мегардонад.

28) Омӯзгор барои таълимгирандагон бо мақсади дуруст дарк кардан ва аз худ намудани маводи таълимӣ вақт муайян менамояд ва маводи таълимиро содаю ғаммо пешниҳод мегардонад.

29) Дар раванди таълим агар фикру ақидаҳои омӯзгор аз ягон ҷиҳат аз тарбиягиранда фарқ намояд, омӯзгор сарфи назар аз ин бояд ўро рӯҳан дастгирӣ намояд.

2.7. Салоҳият ва поквичдонӣ

30) Омӯзгор барои ноил гардидан ба натиҷаҳои мусбати педагогӣ дар доираи имкон, аз ҳама воситаҳо, донишҳои замонавӣ, усулҳои таълиму тарбияи муосир истифода мебарад ва дар мавриди зарурат ба дигар мутахассисон муроҷиат менамояд.

31) Омӯзгор доир ба комёбиҳои илмӣ ба тарбиягирандагон маълумот пешниҳод менамояд ва эҳтимолияти амалишавии онҳоро дуруст шарҳ медиҳад. Дар ин гуна ҳолат аз баёни манфиати шахсии худ ва манфиатҳои муассисаю ташкилотҳо худдорӣ менамояд.

32) Омӯзгор ҳуқуқ дорад, ки аз сарчашмаҳои гуногуни иттилоотӣ истифода намояд. Ҳангоми интиҳоб ва ба таълимгирандагон расонидани иттилоот омӯзгор принципҳои бегаразӣ, ба маврид будан ва набудани иттилоотро риоя мекунад.

2.8. Бошарафӣ ва бовичдонӣ

33) Омӯзгор дар зиндагӣ ва фаъолияти касбии худ шахси бошараф, бовичдон, покдил, собитқадам ва вафодор мебошад.

34) Омӯзгор ҳуқуқ, манфиат, шаъну шараф, номи неки инсонҳое, ки бо онҳо ҳамкорӣ менамояд, эҳтиром мекунад.

35) Омӯзгор аз ҳама гуна амалҳое, ки ба зуҳури беадолатӣ равона мешаванд, худдорӣ менамояд.

36) Омӯзгор дар фаъолияти касбии худ бояд иштибоҳ накунад ва таълимгирандагону падару модарони онҳоро низ нодуруст ҳидоят наамояд.

37) Омӯзгор аз обрӯю эътибор ва мақоми касбии худ сӯиистифода намекунад.

38) Омӯзгор нисбат ба ақидаҳои динию мазҳабӣ ва сиёсии таълимгирандагони худ эҳтиромона муносибат мекунад. Ӯ ҳақ надорад, ки фикру ақидаҳои шахсии худро дар бораи ақоиди динию мазҳабӣ ва сиёсӣ ба таълимгирандагон таҳмил наамояд.

2.9. Маданияти омӯзгор

39) Омӯзгор маданияти баланд дошта, ботамкинона ва боодобона сухан мекунад, намуди зохирии худро назорат менамояд, сабурӣ ва таҳаммулпазириро пеша мекунад ва аз амалҳои эҳсосоти манфие, ки шаъну эътибори инсонии ӯро паст мезананд, худдорӣ менамояд.

40) Омӯзгор шогирдонро бо рафтори намунавии худ тарбия менамояд. Ӯ аз пандомӯзии номатлуб худдорӣ мекунад, ба шитобкорӣ роҳ намедиҳад ва аз дигарон он чизеро, ки худ барои риоя кардан қодир нест, талаб намекунад.

41) Омӯзгор дар коллектив муҳити хайрхоҳона, мурувват ва ёрию ҳамкориҳои эҷодиро ба вучуд оварда, ҳавасмандиро барои азхудкунии донишҳои нав ба роҳ мемонад.

42) Омӯзгор меъёри одоби ахлоқро риоя намуда, кӯшиш менамояд, ки вазифаи худро бе таҳдид, маҷбурсозӣ ва зӯрварӣ иҷро наамояд.

43) Омӯзгор ҳамеша ҳусни баён ва муоширати худро тақмил медиҳад ва аз калимаю ибораҳои қабех ва таҳқиркунанда ҳешро дар қанор мегирад.

44) Омӯзгор покизагиву боназokatиро риоя карда, аз пӯшидани либосҳои гуногунрангаву хотирчалбкунанда, худдорӣ мекунад.

2.10. Эътибор, обрӯ ва шӯҳрати омӯзгор

45) Омӯзгор тавассути заҳмат, адолатпешагӣ, меҳнатдӯстӣ, инсондӯстӣ ва донишмандӣ соҳиби обрӯ, эътибор ва шӯҳрат мегардад.

46) Омӯзгор ба мисли худ тарбиягирандагонро бо арзишҳои фарҳангии миллӣ ва умумибашарӣ шинос намуда, дар раванди рушди фарҳангии онҳо саҳми муносиб мегузорад ва тарбиягирандагонро дар рӯҳияи заҳматкашӣ, меҳнатдӯстӣ ва инсондӯстӣ ба воя мерасонад.

47) Омӯзгор дар муносибату муошират бо атрофиён хушмуомила мебошад. Ӯ меъёрҳои одоро, ки барои ҳолатҳои муносиб муайян шудаанд, риоя мекунад.

48) Ба омӯзгор майпарасти ва сӯиистифода аз дигар маводи мадҳушкунанда манъ аст.

49) Омӯзгор обрӯю эътибори худро гиромӣ медорад.

3. ОДОБИ МУНОСИБАТИ ҲАМДИГАРИИ ОМӢЗГОР ВА ТАЪЛИМГИРАНДАГОН

50) Вазифаи пуршарафи омӯзгор тарбия намудани инсони комил, бомаърифат ва мувофиқ ба талаботи замон мебошад.

51) Омӯзгор рушду инкишофи ҳамаҷонибаи тарбияи маънавии таълимгирандаро ба зиммаи худ мегирад ва ба гирифтани донишҳои замонавӣ ба онҳо мусоидат менамояд.

52) Омӯзгор усулҳои таълимиро интиҳоб менамояд, ки ба ташаккули тафаккури таълимгирандагон мусоидат мекунад.

53) Омӯзгор ба муваффақиятҳои таълимгирандагон бояд воқеъбинона баҳогузори намояд ва сатҳи ҳавасмандии онҳоро ба таҳсил баланд бардорад.

54) Омӯзгор ба таълимгирандагон муносибату муоширатро талин мекунад.

55) Омӯзгор дар қалби шогирдони худ муносибати хайрхоҳонаро нисбат ба атрофиён ва муҳити зист тарбия менамояд, боварӣ ба рафиқон ва эътимод доштан ба одамонро рушду такомул медиҳад.

3.1.Омӯзгор ба эҳтироми шахсияти таълимгирандагон омода аст

56) Омӯзгор шаъну шараф ва эътибори шахсияти таълимгирандагонро эҳтиром менамояд ва ёри педагогии худро аз онҳо дарёф намедорад.

57) Омӯзгор аз мақому мартабаи хизматӣ сӯйистифода намекунад. Тарбиятгирандагони худро низ барои қорҳои ғайритаълимӣ истифода накарда, аз онҳо тамаъ ё хизмати иловагӣ талаб намекунад.

58) Омӯзгор шахсияти таълимгирандаро дар ҳама ҳолат, ҳатто дар сурати пешниҳодҳои ӯ аз ҷониби таълимгиранда маъқул шуморида нашоуда бошанд ҳам, эҳтиром мекунад.

59) Омӯзгор барои озодона изҳор намудани фикру ақидаҳои шогирди худ ва доштани мавқеи шахсӣ дар раванди муҳокимаи маводи таълимӣ имконият фароҳам меоварад.

60) Омӯзгор манфиатҳои таълимгирандагонро ҳимоя мекунад ва онҳоро аз ҳама гуна зӯрварӣ – зӯрвариҳои ҷисмонӣ, психологӣ ва дигар намуди зӯрвариҳои эмин нигоҳ медорад.

61) Омӯзгор таълимгирандагонро аз амалҳои шахвонӣ, тақиб ва таҳқири дигарон, паст кардани шаъну шарафи атрофиён ҳифз менамояд.

3.2.Эҳтироми ҳуқуқи таълимгирандагон ба озодона

интиҳоб намудани омӯзгор

62)Таълимгирандагон бо тартибе, ки қонунгузори муайян намудааст, барои озодона интиҳоб намудани омӯзгор дар муассисаи таълимӣ ҳуқуқ доранд.

63) Таълимгирандагон ҳуқуқи гирифтани таълиму тарбияи иловагӣ доранд ва бояд омӯзгорон ва падару модарон барои гирифтани ин навъ таълим монет нашаванд.

3.3.Омӯзгор махфияти иттилоотро таъмин менамояд

64) Омӯзгор ҳақ надорад иттилоотро, ки таълимгиранда, падару модар ё ҳамкорон шахсан ба ӯ бовар намудаанд, ба истиснои ҳолатҳои пешбиниамудаи қонунгузори, ба шахсони дигар ошкор намояд.

3.4.Омӯзгор ва барқарор намудани муносибатҳои ҳамкории мутақобила ва эҷодкории якҷоя ба манфиати таълимгиранда

65) Омӯзгор чараҳои таълимро ҳамчун раванди ошқорон ҳамшарикӣ иҷтимоӣ, ки ба масъулияти шахсии ҳамаи иштирокдорон ҳос мебошад, эътироф менамояд. Омӯзгор маҳорати касбӣ ва маданияти баланди муносибатро бо таълимгирандагон ҳангоми машғулият ва таълим намоиш медиҳад.

66) Омӯзгор бо шогирдон дар раванди таълим муносибатҳои эътимодноки ҳамкорӣ ва эҷодкорӣ ташкил менамояд.

67) Омӯзгор таълимгирандагонро ба рушду ишқишоф ва худидоракунии муассисаи таълимӣ ғайралола ҷалб менамояд.

68) Омӯзгор бояд зарурат ва мақсади ба даст овардани маълумот ва донишро ба таълимгирандагон дуруст шарҳ диҳад.

69) Омӯзгор дар сурати имконият надоштани шогирдон ба воситаҳои таълимӣ ва ё надоштани шароити гирифтани таълим бо падару модар ва ё бо намоёндагони қонунии онҳо ҳамкорӣ мекунад ва ё ки барои кӯмак расонидан ба муассисаҳои дахлдор муроҷиат менамояд.

6. Ҳамкорӣ ва муносибати омӯзгор бо падару модарон

4.1.Пешниҳоди ёри педагогӣ ба падару модарон

70) Омӯзгор ҳангоми таълиму тарбияи шогирдон ба падару модарон, парасторон ё шахсони онҳоро ивазкунанда ҳамкорӣ мекунад, онҳоро ба раванди тарбияи таълимгирандагон ҷалб менамояд.

71) Омӯзгор сари вақт падару модарон ва ё парасторони онҳоро аз ҳолати таълиму тарбияи фарзандон огоҳ менамояд.

72) Омӯзгор ба падару модарон ва парасторони онҳо оид ба мушкилоти тарбияи фарзандонашон маслиҳатҳо медиҳад, дар сабук намудани ихтилофоти байни падару модар ва кӯдакони онҳо ёри мерасонад.

73) Муносибатҳои мутақобилаи байни омӯзгор ва падару модар, инчунин парасторони онҳо тибқи принципҳои эҳтирому боварии ҳамдигарӣ, некхоӣ, боодобӣ ва бегаразӣ ба роҳ монда мешавад.

74) Муносибати омӯзгорон бо падару модарон набояд ба баҳои таълимгирандагон таъсир расонад. Инчунин ба баҳодиҳии шогирдон набояд дастгирӣ, ки падару модарон ё парасторони онҳо ба мактаб ё дигар муассисаи таълимӣ мекунад, таъсир расонад.

4.2. Омӯзгор ба қорҳои оила ва ҳаёти шахсии таълимгирандагонӣ худ даҳолат намекунад

75) Омӯзгор ба ҳаёти шахсии таълимгиранда танҳо бо назардошти зарурати касбӣ, хангоме ки ба ҳаёт ва саломатии таълимгиранда таҳдиде мушоҳида мегардад, даҳолат менамояд.

76) Омӯзгор фикру ақидаҳои баённамудаи падару модарон, ё парасторонро дар бораи таълимгирандагон ошкор намесозад. Ба шахси дигар ошкор кардани чунин иттилоот танҳо бо розигии падару модар сурат мегирад.

4.3. Принципи эҳтиром нисбат ба касби омӯзгор

77) Омӯзгор дар ҳама соҳаҳои фаъолияти худ принципи эҳтиром ба касбро риоя менамояд.

78) Омӯзгор бо фаъолияти амалҳои худ бояд ба баланд бардоштани нуфузу эътибори касбе, ки ба он машғул мебошад, мусоидат намояд.

79) Омӯзгор набояд дар вақти қорӣ ба таблиғоту ташвиқоти сиёсӣ, динию мазҳабӣ машғул шавад.

80) Омӯзгор ҳуқуқ дорад, ки аз мавқеъ ва принципҳои маънавию ахлоқии худ ҳимоя намояд, шаъну эътибори шахсии ҳешро баланд бардорад ва барои анҷомдиҳии фаъолияти касбии худ муҳайё намудани шароити лозимаро талаб намояд.

4.4. Муносибати байни омӯзгорон

81) Дар заминаи принципҳои ҳамқорӣ, эҳтиром ба яқдигар, дастгирӣ ҳамдигарӣ, ошқорбаёнӣ, боварӣ ва инчунин омода будан ба мубодилаи донишу малакаи худ бо ҳамкасбон муносибати байни омӯзгорон асос меёбад.

82) Омӯзгор ҳуқуқ надорад, ки дараҷаи таҳассуси касбии дигар омӯзгорро дар байни омма таҳти шубҳа қарор диҳад ё паст занад. Муҳокима намудани фаъолияти дигар омӯзгор дар ҳузури таълимгирандагон ва падару модарон ё парасторони онҳо манъ аст.

83) Омӯзгорон аз ихтилофоти беасос ва мочароҷӯна худқорӣ мекунад. Дар ҳолатҳои ба миён омадани ихтилофи назар омӯзгорон кӯшиш мекунад, ки роҳи қобили қабули ҳалли онҳоро пайдо кунанд.

84) Омӯзгорон бояд ҳам камбудию ғалатҳои худ ва ҳам камбудии ҳамкасбони худро бегаразона таҳлил кунанд, ғалату камбудии яқдигарро пинҳон насозанд. Танқиде, ки ба манфиати қор, ҳалли мушкилот, ислоҳи нуқтаи назар ва рафтори ҳамкасбон ё маъмурият нигаронида шудааст, набояд ба иззати нафси шахсе, ки таҳти танқид қарор мегирад, расад. Он бояд асоснок, манфиатбахш, боодобона, беозор ва ҳайрхоҳона бошад. Таъқиб намудани омӯзгор барои танқид манъ аст.

85) Қарзи ахлоқии омӯзгор фаъолон муқобилият қардан ба зуҳури амалҳои номатлуб ва бесалоҳиятии ҳамкасбон мебошад.

4.5. Муносибати омӯзгор бо маъмурияти муассисаи таълимӣ

86) Дар муассисаҳои таълимӣ эҳтироми ҳамдигарӣ, ҳайрхоҳӣ ва ҳамдигарфаҳмӣ риоя қарда мешавад. Масъулияти нигоҳдории чунин муҳит ба зиммаи роҳбарияти муассисаи таълимӣ вогузор мешавад.

87) Роҳбари муассисаи таълимӣ ўҳдадор мебошад, ки нисбат ба таъминоти моддӣ ва ҳифзи иҷтимоии қормандон ғамқорӣ зоҳир намояд.

88) Маъмурияти муассисаи таълимӣ барои мубодилаи афқор шароит муҳайё месозад.

89) Муносибатҳои маъмурият бо ҳар яқ омӯзгор ба принципҳои қорбарҳуқуқӣ асос меёбанд.

90) Баҳоҳо ва қарорҳои роҳбари муассисаи таълимӣ доир ба фаъолияти омӯзгорон бояд бегаразона бошанд. Довталабон ба дараҷаи таҳассуси баландтар танҳо дар асоси фаъолияти педагогӣ тибқи тартиботи муқарраргардидаи қонунгузорӣ интиҳоб ва дастгирӣ қарда мешаванд.

91) Гирифтани тўҳфа дар ҳама гуна шакл барои қабул ба қор, баланд бардоштани дараҷаи таҳассусӣ, таъин шудан ба вазифаи баландтар ва ғайра қораво мебошад.

7. ОМУЎЗГОР ВА ҚОМЕА

Иштирок дар ҳаёти қамъиятӣ

92) Омӯзгор метавонад ба фаъолияти дигар машғул шавад, агар чунин фаъолият бо мустақилияти касбӣ созгор бошад, шаъну эътибори ўро паст накунад ва ба таълимгирандагон ва фаъолияти педагогии ў зиён нарасонад.

93) Омӯзгор дар фаъолияти ҷамъиятиаш масъулияти баланд нишон дода, бояд ҳамеша нақши махсуси худро ҳамчун тарбиятгар, барандаи нури маърифату дониш дар ҷамъият гузорад.

94) Омӯзгор ба шарофати мавқеи ҳолисонаи шахрвандӣ ва фаъолияти башардӯстонааш дар ҳаёти ҷомеа бояд намунаи ибрат бошад.

95) Омӯзгор нуфузу эътибори касбии худро, барои ҳифзи арзишҳо ва принсипҳои умумибашарӣ равона месозад.

5.1. Муқаррароти хотимаӣ

96) Ҳангоми ба муассисаи таълимӣ ба қор қабул кардани омӯзгор роҳбари муассиса бояд ўро бо мазмуну мундариҷаи Мақоми омӯзгор шинос кунад.

97) Дар ҳолатҳои вайрон кардани муқаррароти Мақоми омӯзгор аз ҷониби ҳайати омӯзгорон ва маъмурияти муассисаи таълимӣ мақоми дахлдори болоӣ тадбирҳо меандешад.

5.2. Савганди омӯзгор

Ман, ҳамчун омӯзгор Конституцияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи маориф"-ро асос намуда, бо дарки масъулият ўҳдадор мешавам, ки ба кори таълиму тарбия сидқан машғул мешавам, эҳтиром, шаъну шараф ва эътибори ҳамкасбон, таълимгирандагон, падару модарон ва дигаронро ба ҷо оварда, ба муқобили ҳама гуна зуҳуроти номатлуб баромад менамоям ва ҳамчун тарафдори таҳаммулпазирӣ дар ҳама гуна ҳолатҳо тавсияҳои Мақоми омӯзгорро қабул ва иҷро менамоям.